

Aanrakingen: soms levensgevaarlijk, maar altijd van levensbelang

Een dansvoorstelling maken over mannen en aanraking in een periode waarin aanraking levensgevaarlijk kan zijn. Dat was de uitdaging waar choreograaf Koen De Preter voor stond, toen het coronavirus covid-19 de wereld lamlegde. Daarnaast heeft ook MeToo ervoor gezorgd dat we meer zijn gaan nadenken over aanraking en de gevolgen ervan. Met een paar maanden vertraging gaat *Tender Men* op 20 oktober in première. Met *Tender Men* wil de choreograaf verwarren, prikkelen, en ontroeren.

Door: [Abbie Boutkabout](#) - 13/10/2020 - 13:59 - [kifkif.be](#)

MeToo en covid-19 hebben ervoor gezorgd dat we meer en anders zijn gaan nadenken over aanraking. Hoe zit het met mannen en aanraking? De samenleving leert cisgender heteroseksuele mannen dat ze elkaar best niet aanraken, willen ze niet gezien worden als homoseksueel. Maar tegelijkertijd heeft de samenleving hen ook geleerd dat ze het recht hebben om vrouwen zomaar aan te raken. Het hoeft niet te verwonderen dat deze cocktail potentieel gevaarlijk is voor iedereen.

Koen De Preter is choreograaf en performer. Hij experimenteerde eerder al met vormen en publieken in zijn voorstellingen *Solo Night* en *DANCING*. Na intiemer werk waagt hij zich met *Tender Men* aan een grotere dansvoorstelling met een internationale cast.

Hij creëert in zijn nieuwe dansvoorstelling een wereld waarin mannelijkheid, aanraking en de ambiguïteit ervan centraal staan. Op scène een internationale cast: vier mannen, elk met hun eigen dansachtergrond (b-boy, hedendaags, klassiek, experimenteel). Elk met hun eigen

ideeën over aanraking en mannelijkheid. Maar net hun eigenheid vormt de basis voor de voorstelling.

Koen De Preter maakte tijdens de repetities graag tijd voor een gesprek.

Waarom ben je aan deze voorstelling begonnen?

Ik wilde oorspronkelijk een liefdesduet maken tussen twee mannen. Gaandeweg is dat idee getransformeerd. Toen werd het een idee over mannen in het algemeen, en overal over hoe we kijken naar aanrakingen tussen mannen. Er zit immers veel ambiguïteit in mannen die elkaar aanraken. Een bijkomende reden is dat ik niet hand in hand kan lopen met mijn vriend zonder dat we reacties krijgen. Dus groeide die vraag: hoe kijken we daar eigenlijk naar? En waarom lokt dit ongewild reacties uit?

Wat voor opmerkingen krijgen jullie?

Goh, we worden vaak uitgelachen. Soms zijn er ook positieve reacties. Maar we worden altijd wel opgemerkt, we vallen altijd op en mensen voelen zich dan geroepen om daarop te reageren. Op een bepaald moment ga je daardoor zelfcensuur toepassen. Je gaat je gedrag 'corrigeren'. Dus wij lopen nu nauwelijks nog hand in hand. Er is zeker nog homofobie in de maatschappij. Politiek gezien is alles zogezegd fantastisch in België, maar toch worden we ergens gedwongen om ons gedrag aan te passen.

Stanislav Dobak

Hoe belangrijk is aanraking voor jou?

Ik vind aanraking van levensbelang. Dat is een basisbehoefte van de mens, vanaf de geboorte hebben we er behoefte aan. Natuurlijk hangt het ervan af in welke omgeving je geboren wordt of je je dat meekrijgt of niet. Dat merk ik nu, met de coronacrisis. Sommige mensen vinden het eigenlijk wel fijn dat ze geen knuffel of hand meer mogen geven. Maar ik mis het echt. Tussen dansers is aanraking ook heel erg normaal.

Vind je dat aanrakingen of fysiek zijn veel gelinkt wordt vrouwelijkheid of aan vrouwen?

Nee, dat niet meteen. Maar ik denk wel dat mannen aanrakingen tussen elkaar uit de weg gaan, uit angst om als homoseksueel bestempeld te worden. In het Westen wordt aanraking ook vaak geseksualiseerd, terwijl dat helemaal niet zo hoeft te zijn. Ik vind het belangrijk dat MeToo veel bewustwording heeft meegebracht, maar misschien heeft het ook een angst gecreëerd.

Hoe verzoen je die bewustwording met wat jij met deze voorstelling wil vertellen, namelijk dat mannen moeten leren dat aanraking oké is? Want we leven in een tijd waar we als individu heel nadrukkelijk onze grenzen aan het aangeven zijn. Jij kan zeggen dat mannen moeten leren aanraken, terwijl een slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag misschien wil dat mannen net leren om hen niet aan te raken zonder toestemming.

We moeten dat idee van *consent*, van toestemming vragen om aan te raken ter sprake blijven brengen. We moeten beseffen dat een bepaalde handeling voor mensen grensoverschrijdend kan zijn.

Maar dat geldt niet alleen voor MeToo. Ook met de coronacrisis moeten we die toestemming vragen. Daarvoor gaven we mensen bij het begroeten misschien sneller een knuffel of een kus op de wang. Dat kan voor iemand grensoverschrijdend zijn zonder dat je dat beseft. Wanneer ik vandaag mensen ontmoet, vraag ik of het oké is om met de elleboog gedag te zeggen.

Stanislav Dobak

Voelt dat natuurlijk aan voor jou?

Nee, helemaal niet. Maar het wordt uiteindelijk nieuw aangeleerd gedrag.

Denk je dat dat de wereld is waar we naartoe gaan?

Ik denk wel dat er een verandering op til is, het is niet onmogelijk. Kijk maar naar sommige landen in Oost-Azië waar mensen minder fysiek omgaan met elkaar. Ze zullen bijvoorbeeld vaker wuiven wanneer ze hallo zeggen of afscheid nemen. Maar dat wil niet zeggen dat mensen dan geen contact meer hebben met elkaar. Ze gaan gewoon op een andere manier met elkaar om dan wij hier tot nu toe gewend waren. Maar nogmaals, ik zelf vind dat fysiek contact wel heel belangrijk.

Verval je soms zelf in genderspecifiek gedrag, of betrap je je er soms op dat je op een stereotype manier naar mensen hun gedrag kijkt?

Nee, maar als homoman vind ik het veel makkelijker om een vrouw aan te raken dan een man. Omdat ik bang ben dat die mannen dat fout zouden kunnen interpreteren. En met die dubbelzinnigheid wil ik in de voorstelling rond werken. Bij voetballers is het bijvoorbeeld heel normaal dat ze elkaar fysiek aanraken, schouderklopjes geven, knuffelen en zelfs kussen bij overwinningen. Maar in een andere context zou dat helemaal niet kunnen. Er gelden verschillende moralen voor.

Hoe is het volgens jou zo ver kunnen komen? Enerzijds dat mannen elkaar niet meer durven aanraken, of dat mannen vrouwen te veel aanraken? En dat het zo'n politiek geladen thema's zijn geworden.

Het is ook een cultureel ding, denk ik. Hoe noordelijker je gaat, hoe afstandelijker we met elkaar omgaan. Hoe zuidelijker, hoe fysieker de mensen zijn in hun dagelijkse sociale contacten. Ik denk misschien ook door MeToo en de multiculturele samenleving. Want we leren samenleven met mensen met verschillende achtergronden. Er bestaan verschillende waarden en normen die soms met elkaar clashen.

Dus het is door de superdiverse samenleving dat mannen hier minder hand in hand met elkaar lopen?

Ik denk dat het daarmee te maken kan hebben. Maar het hangt ook af van de omgeving waarin je opgroeit.

In wat voor omgeving ben jij opgegroeid?

(lacht) In een middenklasse gezin in een klein dorp. Er werd ook niet veel geknuffeld, het was best afstandelijk. Pas toen ik ging studeren op de dansacademie begon ik fysieker met mensen om te gaan.

Als je het niet erg vindt wil ik verder ingaan op wat je daarnet zei over de multiculturele samenleving. Ik vraag me af of je dat echt zo zwart-wit ziet. Het feit dat je je liefde niet kan tonen op straat, link je werkelijk aan de multiculturele samenleving? Hier is mijn hypothese: mannen, los van welke culturele achtergrond ze ook hebben, zijn evengoed slachtoffer van de patriarchale maatschappij die de samenlevingsregels dicteert.

Ik heb in mijn leven genoeg negativiteit ervaren, zowel van witte mensen als van mensen van kleur. Dus ik denk dat wat jij zegt, dat we leven in een patriarchale samenleving, dat dat misschien wel een juiste link is. Die druk op mannen om te conformeren is er zeker. Als danser was ik al een buitenbeentje sinds mijn jeugd; ik heb altijd moeten vechten tegen het idee dat ik zagezegd niet mannelijk genoeg was.

Hoe heb je je daartegen verzet?

Door te blijven doen wat ik doe: dansen. Omdat ik daar goed in ben. Ik werd vaak gepest omdat ik danste. Maar op een bepaald moment sterkte het mij ook in mijn passie. Maar er waren genoeg jongens in die tijd - ik spreek over 25 jaar geleden - die daardoor stopten met dansen.

Is er volgens jou nood aan mannenemancipatie? Moeten mannen meer feminist worden?

Absoluut. *Consent*, toestemming, moet echt basiskennis worden voor iedereen. Dat gaat over intieme relaties maar je kan het toepassen op elke manier van afspraken maken. Ook in ons repetitieproces hebben we dat toegepast. Zeker in deze tijden. Ik heb ook een cursus gevolgd rond hoe om te gaan met intieme scènes als choreograaf of als regisseur. Je vraagt soms aan mensen om over hun grenzen te gaan of bepaalde emoties of kwetsbaarheid te tonen. Maar je moet wel blijven vragen of het nog oké is. Dat is nog nieuwe manier van werken, maar wel heel belangrijk.

Thanh Beels

Hoe verliep het repetitieproces dan?

We zijn pas na de eerste golf van de pandemie kunnen beginnen. Door de crisis zijn er een aantal residenties gesneuveld. Dus we begonnen dan maar met wekelijkse virtuele vergaderingen. In juni zijn dan echt beginnen repeteren, twee maanden later dan voorzien. In juni moesten we nog afstand bewaren. Daar stonden we: we gingen een voorstelling maken over aanrakingen en net dat mochten we niet doen. Dat was heel absurd. Het heeft op zich

wel interessant materiaal opgeleverd maar het is een rare manier geweest om aan dat proces te beginnen.

We hebben het over naaktheid gehad. De voorstelling gaat immers over intimiteit en tederheid maar ik wilde het ook over de ruwe kant van aanraking hebben. Hoe meer huid je toont, hoe meer geseksualiseerd het geïnterpreteerd kan worden, en dat wou ik eigenlijk niet. Ik heb er met de dansers over gepraat, en we hebben het getest. Wat werkt, wat kan? Ik voelde dat ik toch geen naaktheid wilde in de voorstelling.

Er is een kusscène in de voorstelling. Daar hebben we ook over gepraat. Hoe ver wilden en konden de dansers gaan? Want de cast is heel verscheiden. Het zijn mannen met verschillende geaardheden, verschillende (religieuze) achtergronden en ze komen uit verschillende landen.

Waren de dansers meteen mee met wat je wilde maken en hoe je de voorstelling wilde maken?

Dat wel. Maar normaal begin je aan een groepsproces door mensen een hand te geven en te leren kennen. Dat aspect ontbrak natuurlijk. De dansers hebben elkaar een jaar geleden op de auditie ontmoet, maar verder kenden ze elkaar niet. We bespraken hoe ver ze konden en wilden gaan. Er waren ook momenten bij dat ze afstand van elkaar moesten nemen. Voor de meesten was dit ook het eerste project sinds de uitbraak van de pandemie.

We moesten leren hoe we onszelf moesten verhouden tot die nieuwe gewoontes. Wij zijn een professionele contactbubbel, dus we mogen elkaar aanraken. Maar daarbuiten mogen ze dat niet. Dus ik moest hen echt vragen om in hun privéleven zo weinig mogelijk contacten te hebben. Ik besef dat ik heel veel van hen eis.

Je had het daarnet ook over ruwe aanrakingen en ambiguïteit. Wat trekt jou zo aan in die dubbelzinnigheid?

Ik vind ambiguïteit interessant omdat het ruimte laat voor interpretatie. Verschillende mensen lezen er andere dingen in, maar dat is ook de kracht van dans. Er zit bijvoorbeeld een ruwe,

vrij heftige theatrale scène in de voorstelling, wat voor mij zou kunnen verwijzen naar *gay bashing*, maar voor iemand anders zal het iets anders betekenen. maar de voorstelling is bij momenten ook sensueel, kameraadschappelijk, liefdevol. Al die kleuren zitten daar in.

Jullie gaan op 20 oktober in première. Wat hoop je dat de mensen voelen?

Ik wil dat ze binnenkomen met een open blik en zich laten verrassen door de veelheid van interpretaties en door de eigenheid en schoonheid van de dansers. Ik hoop dat ze ontroerd of geraakt worden. Maar ik wil ook dat het publiek zichzelf zal betrappen op vooroordelen (*lacht*).

***Tender Men*, een dansvoorstelling van Koen De Preter, met Souleymane Sanogo, Johhan Rosenberg, Benoît Nieto Duran en Po-Nien Wang. Info: <https://koendepreter.com/> Tickets kan je [hier](#) bestellen.**